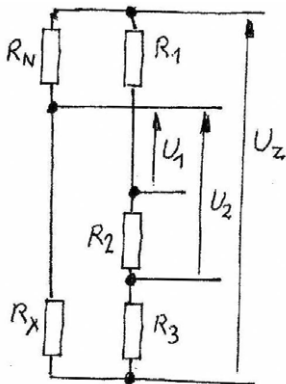

Tester rezystancji

W przemysłowej praktyce pomiarowo-kontrolnej najczęściej nie są potrzebne liczbowe wyniki pomiaru lecz informacje, czy mierzone wielkości mieszczą się w założonych granicach tolerancji. Także w wielu układach czujnikowych zamiast wskaźników analogowych lub cyfrowych wystarcza sygnalizacja optyczna pokazująca, czy kontrolowana wielkość utrzymuje się w normie.

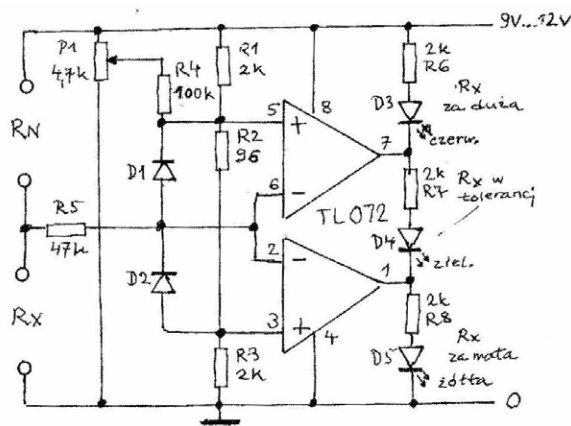
Rys. 1.

Przedstawiony na rys. 1 układ mostkowy służy do takiego uproszczonego sprawdzania rezystancji R_x . Załóżmy, że rezystancja R_x może różnić się od wzorcowej R_N o procentową wartość t dodatnią lub ujemną (np. dla tolerancji $\pm 2\%$ $t=2$). Wtedy największa dopuszczalna rezystancja $R_{x\max} = R_N(1+t/100)$, a najmniejsza $R_{x\min} = R_N(1-t/100)$. W mostku wg rys. 1 stosunek rezystancji $R_{x\max}/R_N = (R_2 + R_3)/R_1$ i po zmianie rezystancji $R_x > R_{x\max}$ na $R_x < R_{x\max}$ zmienia się także polaryzacja napięcia U_1 . Jeśli $R_x = R_{x\max}$ to napięcie $U_1 = 0$. Podobnie jest również w przypadku rezystancji $R_{x\min}$. $R_{x\min}/R_N = R_3/(R_1 + R_2)$, a przy przekraczaniu granicznej rezystancji $R_x = R_{x\min}$ zmienia się polaryzacja napięcia U_2 . Napięcia U_1 i U_2 po wzmacnieniu i doprowadzeniu do układu logicznego służą do sygnalizacji wyniku sprawdzania. Z podanych wyżej zależności wynika, że rezystancje rezystorów R_1 , R_2 i R_3 muszą spełniać następujące proporcje:

$R_2 = 2R_1 t / (200 - t)$ oraz $R_3 = R_1 [1 - t^2 / 100(200 - t)]$. Dla małych wartości t można przyjąć $R_3 = R_1$; jeśli $t < 6$, to błąd obliczenia rezystancji R_3 nie przekracza 0,2%. Również do ustalenia rezystancji R_2 można posługiwać się uproszczonym wzorem: $R_2 = R_1 t / 100$. Otrzymuje się wtedy zawężone wartości tolerancji t (np. 4,88% zamiast 5%), ale nawet większe zawężenie tolerancji jest w praktyce potrzebne, aby uwzględnić niedokładności rezystancji rezystorów układu i wpływ niezrównoważenia napięć wejściowych wzmacniaczy napięć U_1 i U_2 . Sygnalizacja wyników pomiaru może być optyczna lub akustyczna. Oprócz sprawdzania rezystorów możliwe są także i inne zastosowania układu np. w urządzeniach sterujących z wykorzystaniem rezystywnych czujników m.in. temperatury.

Na rys. 2 pokazany jest prosty tester sygnalizujący za pośrednictwem diod LED czy sprawdzana rezystancja R_x mieści się w granicach tolerancji, czy jest za duża lub za mała. Rezystancje rezystorów $R_1 \dots R_4$ mogą być trochę inne niż podane na schemacie, ale muszą możliwie dokładnie spełniać proporcje podane wyżej. Wejściowe napięcia niezrównoważenia wzmacniaczy powinny być małe, w każdym razie mniejsze od 10 mV. Rezystor R_2 został przykładowo obliczony dla sprawdzania rezystorów o tolerancji rezystancji 5% zawężonej z wyżej wspomnianych względów do warto-

ści ok. $\pm 4,7\%$. Jednak rezystor ten można zastąpić zespołem kilku przełączanych rezystorów dla wybierania innych tolerancji. Ponadto potencjometrem $P1$ zaopatrzonym w skalę można przesunąć równowagę (zero) mostka w granicach $\pm 2\%$, aby umożliwić w ten sposób skorygowanie ewentualnej niedokładności rezystancji rezystora R_N użytego jako wzorzec. Badany rezystor jest połączony z masą układu, co jest często pożądane w układach sensorowych. Dzięki temu także zasilanie mostka i pozostałego układu jest wspólne. Jednak w takim układzie istnieje możliwość powstawania błędów przy sprawdzaniu bardzo dużych rezystancji wskutek bocznikowania przez niedoskonałą izolację względem masy części układu połączonej z drugim wyprowadzeniem rezystora. Przy sprawdzaniu rezystancji ok. 50Ω i napięciu zasilania układu 10 V moc

Rys. 2.

tracona na rezystorze wynosi już ok. 0,5 W. Pomiar trwa krótko, więc nie ma czasu na nagrzanie rezystora i możliwą związaną z tym zmianę rezystancji, jednak pomiary rezystorów o rezystancjach znacznie mniejszych nie są zalecane, także ze względu na wpływ rezystancji styków.

J. Szrednicki

R E K L A M A

Zdalnie sterowany potencjometr do aplikacji audio

AVT594

www.sklep.avt.pl

Udoskonal swój wzmacniacz!
Urządzenie doskonale nadaje się do każdego wzmacniacza audio wyposażonego w standardowy, 'ręczny' potencjometr.